

Medieklagenemnda

Klagenemndas avgjørelse av 3. juni 2025 i sak 2024/2029

Saken gjelder: Klage på vedtak om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier

Klager: Samtiden AS

Klagenemndas

medlemmer: Bjørnar Borvik, Gunn Enli, Karin Fløistad og Eirik Østerud

Bakgrunn:

- (1) Samtiden AS (heretter også klager) søkte 12. mars 2024 om produksjonstilskudd til avisen Samtiden (heretter også avisen) for tilskuddsåret 2024. I søknaden er det opplyst at det søkes om tilskudd i kategorien nasjonalt nisjemedium.
- (2) Under søknadsbehandlingen ble Høgskulen i Volda (heretter HVO) engasjert for å foreta en innholdsanalyse av et representativt utvalg av artikler publisert i Samtiden i 2023. HVO foretok en kvantitativ analyse av et tilfeldig utvalg på 385 artikler, av totalt 1 800 publiserte artikler i 2023. HVO foretok også en kvalitativ næranalyse av 32 tilfeldig utvalgte artikler. Ifølge rapporten har HVO vurdert innholdet i Samtiden opp mot kravene i forskrift 8. desember 2022 nr. 2117 om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier (heretter forskriften), særlig §§ 1, 3 og 5. HVO har også sammenliknet tallene for Samtiden med tall fra innholdsanalyser av andre nyhets- og aktualitetsmedier som HVO har gjennomført tidligere.
- (3) HVO fant blant annet at den tematiske dekningen i Samtiden er svært smal sammenliknet med alle støttemottakerne, og vurderte at det var tvilsomt om Samtiden oppfyller breddekravet for nasjonale nisjemedier i forskriften § 3 bokstav k. Av utvalget på 385 artikler fant HVO at «kunst, kultur» er hovedtema i 196 artikler, tilsvarende 51 prosent av utvalget, og bitema i 47 artikler. Videre fant HVO at «populærkultur, underholdningsstoff» er hovedtema i 86 artikler, tilsvarende 22 prosent av utvalget, og bitema i 37 artikler. HVO vurderte dermed at Samtiden har en svært sterk konsentrasjon rundt disse to verdiene, som til sammen utgjør hovedtema i 73 prosent av artiklene i utvalget. Hele 91 prosent av «kunst, kultur»-stoffet i Samtiden er videre kodet i temakategorien «kunst, kultur og litteratur».
- (4) Medietilsynet avslo 15. oktober 2024 søknaden om produksjonstilskudd. Tilsynet begrunnet avslaget med at den tematiske dekningen i Samtiden er for smal til at publikasjonen kan anses som et nasjonalt nisjemedium, jf. forskriften § 3 bokstav k andre setning, jf. § 5 fjerde ledd. Tilsynet viste til funnene i HVOs innholdsanalyse.
- (5) Klager påklaget vedtaket 30. oktober 2024. Klager er uenig i at dekningen i Samtiden er tematisk smal. I klagen ble det også gjort gjeldende at innholdsanalysen som Medietilsynet har basert sin konklusjon på, ikke er egnet for nasjonale nisjemedier.

Postadresse:

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon: +47 55 19 30 00 post@knse.no

Klager mener også at analysen må baseres på avisens egenproduserte saker, ikke NTB-saker, sitatsaker og lett bearbejdede pressemeldinger.

- (6) I forbindelse med klagebehandlingen ba Medietilsynet HVO svare ut anførselene i klagen som gjelder innholdsanalysen. HVO kommenterte klagen i brev 13. desember 2024.
- (7) Medietilsynet vurderte klagen, men fant ikke at den ga grunnlag for å endre vedtaket. Tilsynet oversendte saken til Medieklagenemnda for endelig avgjørelse ved innstilling 20. desember 2024.
- (8) Klager sendte inn merknader til Medietilsynets innstilling 13. januar 2025. Tilsynet innga kommentarer 24. januar 2025. Klager innga ytterligere merknader 24. februar 2025.
- (9) Nemndsmøter i saken ble avholdt 11. april, 5. mai og 3. juni 2025.

Medietilsynets begrunnelse for vedtaket:

- (10) Samtiden dekker kulturfeltet og har en klar journalistisk profil. Medietilsynet legger til grunn at kultur er et støtteberettiget felt som kan dekkes av nasjonale nisjemedier, jf. begrepet «samfunnsliv» i forskriften § 3 bokstav k andre setning.
- (11) Innholdsanalysen til HVO viser at Samtiden har en svært sterk konsentrasjon av stoffet både når variabelen hovedtema og variabelen temakategori legges til grunn. Sammenlignet med andre nisjemedier som mottar støtte i dag, har Samtiden en langt smalere temadekning. 91 prosent av «kunst, kultur»-stoffet i Samtiden er kodet i temakategorien «kunst, kultur og litteratur». Skulle serien «Derfor bok» ha blitt kodet annerledes, ville den blitt kodet som den ikke støtteverdige kategorien «kjendis og underholdningsstoff». 80 prosent av sakene ville da havnet i temakategorien «kunst, kultur og litteratur». Selv om kategoriseringen utgjør en forskjell, er den så liten at det ikke endrer inntrykket av at innholdet i Samtiden er svært konsentrert.
- (12) «Kunst, kultur» og «populærkultur, underholdningsstoff» er kodet som hovedtema i nesten tre av fire artikler. Selv om Samtiden skal innrømmes et visst redaksjonelt handlingsrom, er det klart at avisen dekker sin nisje smalt. Basert på funnene i innholdsanalysen er det Medietilsynets vurdering at Samtiden ikke har et tilstrekkelig bredt innhold om kultur, og dermed ikke oppfyller innholdskravet for nasjonale nisjemedier i forskriften § 3 bokstav k andre setning, jf. § 5 fjerde ledd.

Klager har i det vesentlige anført:

- (13) Klager har gjort gjeldende at Samtiden er bred i dekningen av kulturfeltet. Klager har vist til at artiklene kategoriseres slik på nettsiden: bok, film, kultur, bibliotek, teater/scene, kunst, musikk, kreative næringer, museum, kulturbransjen og kulturpolitikk. Egenarten ved Samtiden er at avisen belyser samfunnet gjennom kulturelle uttrykk eller kunstformer; bok, teater, film, kunst, osv. Klager har vist til at det på nettsiden står at «Samtiden tar pulsen på tiden og kulturen». Klager har videre vist til at Samtiden ikke skriver om de enkelte kulturuttrykkene slik det gjøres på bransjenes egne nettsider eller publikasjoner. Her skrives det blant annet om musikk for de som er interessert i musikk. Samtiden skriver om musikk for lesere som ikke er spesielt musikkinteresserte, men som viser interesse for en artikkel om musikk fordi den belyser fenomener, trender eller problemer i samfunnet. Poenget med en artikkel som kan puttes i boksen «kultur», er at den skal belyse «politikk, økonomi eller samfunnsliv». For eksempel er alle Samtidens

anmeldelser av teateroppsetninger plassert i kategorien «kunst, kultur». Klager mener imidlertid at flere av disse artiklene heller hører under kategorien «samfunnsutvikling», fordi det er disse artiklene primært omhandler.

- (14) Klager har videre gjort gjeldende at Medietilsynets vurdering av den tematiske bredden i Samtiden er gjort på bakgrunn av en analyse som ikke kommer Samtidens egenart som publikasjon til rette. Klager mener at analysen er utmerket når det gjelder dagsaviser, men for nisjemedier kan egenarten ved mediet bli borte når innholdet skal grupperes i dagsavisenes innholdskategorier. Klager har i denne forbindelse vist til flere eksempler på artikler fra 2023 som klager mener er kategorisert feil.
- (15) Klager mener at kategoriseringen i analysen gir et misvisende inntrykk av Samtiden, og har særlig vist til behandlingen av «Derfor bok»-artiklene. Klager mener at disse artiklene hører under temakategorien «samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer», og ikke kan kategoriseres som underholdning. Det er riktig at dette er enkel journalistikk og at det stort sett er de samme spørsmålene som går igjen. Klager er imidlertid uenig i tilsynets sammenligning av disse artiklene med «På nattbordet»-spalten i Dagens Næringsliv. Sistnevnte spalte omhandler hva kjente folk leser, med to, maks tre setninger som svar på spørsmålene. I «Derfor bok» spør Samtiden forfattere om innholdet i deres verk, hvem de vil nå fram til, hva de vil formidle og hvordan de har arbeidet med boken. Det stilles ingen spørsmål om privatliv eller familie. Det er kun en enquête på slutten som utgjør maks fem prosent av innholdet som kan betegnes som personlig. Dette er blitt en populær og viktig spalte for landets forfattere og det litterære Norge, og flere av forfatterne skriver langt og godt. Forfatterne oppfatter ikke dette som en lettvinnt spalte, eller som uttrykk for underholdning. Samtiden jakter heller ikke på kjendisforfatterne, og de fleste forfatterne er lite kjent. Klager mener også at det avgjørende er innholdet, ikke formen.
- (16) Klager mener videre at det er misvisende å hevde at utvalget i Samtiden består av 196 artikler om kunst og kultur og 86 artikler om populærkultur og underholdningsstoff. En vanlig leser vil ikke finne mye underholdningsstoff i Samtiden. Samtidens egenart er å kombinere kultur og samfunn. I analysen splittes det opp i kultur eller samfunn. Å utvikle den redaksjonelle egenarten er redaktørens ansvar og bør ikke overprøves av staten ved å insistere på en kategorisering som gjør at publikasjonens egenart forsvinner. Klager har vist til forsiden på Shifter, Samtiden og Medier24 30. oktober 2024 kl. 9. Klager mener at den alminnelige leser ikke vil ha problemer med å peke på hvilken av disse publikasjonene som har størst innholdsmessig bredde.
- (17) Klager mener også at det er avisens egenproduserte saker som må avgjøre om publikasjonen er støtteberettiget eller ikke. NTB-saker, sitatsaker og lett bearbejdede pressemeldinger kan ikke være avgjørende. I oversendelsen til Medietilsynet markerte klager alle egenproduserte artikler i gult, og klager regnet med at disse artiklene ville bli gjenstand for vurderingen. Hadde de 714 egenproduserte artiklene blitt analysert, mener klager at dette ville gitt et helt annet resultat enn det tilfeldige utvalget der ikke-prioriterte og ikke-støtteberettigede artikler utgjør hovedtyngden. Klager har vist til at flere av artiklene som er med i analysegrunnlaget verken er løftet frem på forsiden eller i nyhetsbrevet, men kun er lagt i en karusell sammen med andre tilsvarende artikler på nettsiden. Dette er enkle, populære saker som genererer trafikk til nettsiden, men det er de egenproduserte sakene som skaffer abonnenter til Samtiden. En nettpublikasjon som skal vokse trenger både lette og tunge artikler. Økt trafikk på nettsiden gir flere abonnenter fordi mange for første gang oppdager Samtidens nettside.

Medietilsynets innstilling i klagesaken:

- (18) I innstillingen til Medieklagenemnda fastholder Medietilsynet i det vesentlige begrunnelsen for det opprinnelige vedtaket. Tilsynet har følgende ytterligere bemerkninger:
- (19) Medietilsynet mener at vurderingen av om vilkårene for å motta støtte er oppfylt, må gjøres basert på det totale innholdet. Dersom kun det egenproduserte innholdet skulle legges til grunn i innholdsanalysen, ville dette gitt et feilaktig bilde av publikasjonens innhold. Som klager selv påpeker, ville da over 1 000 saker som er publisert på Samtidens plattform ikke vært gjenstand for innholdsvurdering. Det er et redaksjonelt valg å publisere byråstoff, pressemeldinger og annet innhold som ikke er bearbeidet på samme måte som det egenproduserte. Når slikt innhold publiseres, er det med på å belyse publikasjonens journalistiske profil. HVO har under klagebehandlingen undersøkt hva fordelingen ville vært i et utvalg av artikler tilsvarende en ukes publisering, der byråstoffet holdes utenom. HVO fant at innlemmelsen av byråstoffet ikke har gitt et bilde av stoffsammensetningen som smalere enn den ville vært uten. Tvert imot bidrar byråstoffet til å skape litt større tematisk spredning.
- (20) Til klagers anførsel om at Medietilsynets avgjørelse baserer seg på de minst viktige artiklene, vil tilsynet bemerke at forskriften ikke har noe kvalitetsvilkår. Det kan ikke pålegges tilsynet å vurdere hver enkelt artikkel som er publisert i mediet som søker støtte. Tilsynet viser i den forbindelse til Medieklagenemndas avgjørelse i sak 2020/0268 premiss 67. Tilsynet viser også til HVOs kommentarer i klagesaken. HVO har vist til at det i innholdsanalysen er trukket et tilfeldig utvalg artikler av det som er overlevert fra Medietilsynet uten å ta hensyn til hvilken funksjon de spiller, eller hvor gode, lange, eller representative de er for produktet Samtiden. Dette i lys av forskriften som definerer egenprodusert stoff ut fra en bestemt mengde artikler. HVO bemerker at det nok er riktig, slik klager påpeker, at denne fremgangsmåten gir et skjeve bilde av innsatsen til et nisjemedium (med tidsskriftkarakter) enn en typisk dagspresseredaksjon. Det HVO har gjort i tillegg er å gjennomføre kvalitative vurderinger av stoffsammensetningen. Her peker HVO på en god del av de egenskapene ved Samtiden som klager mener ikke vises tilstrekkelig igjen i de kvantitative analysene.
- (21) Medietilsynet mener at metoden som er benyttet i innholdsanalysen er egnet til å belyse hvorvidt Samtiden oppfyller vilkårene for å motta tilskudd etter forskriften. For å illustrere Samtidens bredde har klager vist til forsiden på Shifter, Samtiden og Medier24 fra 30. oktober kl. 09. Til dette vil tilsynet kommentere at det er gjort omfattende innholdsanalyser av alle tre publikasjonene. Innholdsanalysene baserer seg ikke på avisenes forsider på en tilfeldig gitt dag. Det er gjort en vurdering av om hver enkelt publisering oppfyller vilkårene for å motta produksjonstilskudd.
- (22) Medietilsynet mener at innholdsanalysen gir et godt bilde på stoffbredden også i nisjemedier. Stoffets tematiske sammensetning i variabelen «temakategorier», indikerer hvorvidt det bredere formålet med produksjonstilskuddet kan sies å være oppfylt, i den forstand at stoffet må være demokratisk relevant og ha allmennhetens interesse. I Medieklagenemndas avgjørelse i sak 2022/0786 premiss 56, er det uttalt at mediets prosentvis dekning i hver av de ulike temakategoriene vil gi en indikasjon på om det er tilstrekkelig tematisk bredde i dekningen. Det er følgelig et viktig moment i vurderingen.

- (23) Innholdsanalysen viser at den tematiske dekningen i Samtiden er svært konsentrert. HVO avdekket at «kunst, kultur» er hovedtema i 196 artikler, og bitema i 47, til sammen 243 av 385 artikler. «Populærkultur, underholdningsstoff» er hovedtema i 86 artikler, og bitema i 37, til sammen 123. Samtiden har dermed en svært sterk konsentrasjon rundt disse to verdiene. Nesten tre av fire artikler har en av disse to verdiene som hovedtema. I Samtiden er videre modustemaet «kunst, kultur» hovedtema i 51 prosent av artiklene. For å nå 70 prosent, trengs bare én kategori til: «populærkultur, underholdningsstoff».
- (24) Den tematiske konsentrasjonen i Samtiden er markant sterkere enn i de tradisjonelle ukeavisene Morgenbladet, Dag og Tid, samt Minerva og Subjekt som har bakgrunn som kulturtidsskrift. Mens de to hyppigste temaene i Samtiden til sammen dekker mer enn 70 prosent av artiklene, er tilsvarende tall for de nevnte avisene henholdsvis 15, 13, 8 og 7 prosent. Medier24 er den publikasjonen som har den smaleste temadekningen av dagens mottakere av produksjonstilskudd. Modustemaet er «medier, mediepolitikk», som er hovedtema i 33 prosent av artiklene. To hovedtemaer dekkes i 50 prosent av stoffet, og fem i 70 prosent av stoffet. Samtiden er altså mer tematisk konsentrert enn Medier24.
- (25) HVOs innholdsanalyse viser at Samtiden har en svært sterk konsentrasjon av stoffet både når variabelen hovedtema og variabelen temakategori legges til grunn. Sammenlignet med andre nisjemedier som mottar støtte i dag, har Samtiden en langt smalere temadekning. HVOs innholdsanalyse viser at Medier24 dekker sitt hovedtema «medier, mediepolitikk» langt bredere enn Samtiden dekker «kunst, kultur». Uansett hvilken kategori en putter «Derfor bok»-artiklene i, er prosentandelen stoff som havner i temakategorien «kunst, kultur og litteratur» svært høy. Selv om den tematiske bredden i nisjemedier naturlig nok er noe smalere enn i breddemedier, oppstiller forskriften likevel et krav om en viss bredde også for slike medier. Medier som dekker politikk, økonomi eller en nisje ensidig eller tematisk smalt, vil ikke anses som et nasjonalt nisjemedium i forskriftens forstand.
- (26) Til klagers anførsel om at det er redaktørens ansvar å utvikle den redaksjonelle egenarten, og at dette ikke bør overprøves av staten ved å insistere på en kategorisering som gjør at publikasjonens egenart forsvinner, vil Medietilsynet bemerke at vilkårene som oppstilles for å motta støtte i forskriften ikke er til hinder for en klar journalistisk profil og et redaksjonelt handlingsrom. Forskriftens vilkår må likevel være oppfylt for at en søker skal kunne kvalifisere til støtte.

Klagers merknader til innstillingen

- (27) Klager opprettholder at HVOs metode gir et misvisende resultat for Samtiden. Klager peker på at det ikke skilles mellom egenproduserte saker og andre saker. Klager peker også på definisjonen og forståelsen av en kulturartikkel.
- (28) Klager gjør gjeldende at Medietilsynets metode krever konsekvens og klarhet, og baserer seg på at sannheten framkommer ved kategorisering, merking og statistisk bearbeiding, uten at det utøves skjønn. Det skilles ikke mellom NTB-saker som det kan ta 5-10 minutter å publisere og artikler som det tar en uke eller to å skrive. Dette er en svakhet ved metoden. Å gjennomføre en statistisk analyse over innholdet i en publikasjon har en verdi, men statistikk alene kan ikke avgjøre om redaksjonelle kriterier er oppfylt. Tilsynet burde foretatt en overordnet vurdering med hensyn til publikasjonens egenart.

- (29) Det statiske utvalget på 385 saker blir misvisende i forhold til hvordan Samtiden framstår for leserne. Om lag 70 prosent av utvalget er NTB-artikler og lett bearbejdede pressemeldinger. Det er de minst vesentlige artiklene, ikke den bærende journalistikken. Det hadde tatt Samtiden omtrent tre dager i løpet av ett år å publisere det antallet NTB-saker om samfunnstema som trengs for å tilfredsstille breddekravet slik tilsynet tolker det. Samtiden vil selvsagt gjøre det i framtiden om staten insisterer på at det må være slik. Hvis for mange kultur-saker fra NTB kan føre til avslag på støtte fordi de skal sidestilles med egenproduserte saker, kunne Samtiden publisert færre av dem, og publisert langt flere NTB- saker med samfunnrelevant innhold.
- (30) Klager har også opplyst at Samtiden publiserte 714 egenproduserte saker i 2023. Medietilsynet har imidlertid kun lagt til grunn 573 egenproduserte artikler. Når det stilles krav om et bestemt antall egenproduserte artikler mener klager at tilsynet bør opplyse om hvilke artikler som er blitt underkjent.
- (31) Klager er kritisk til at Medier24 er vurdert å oppfylle breddekravet for nasjonale nisjemedier, mens Samtiden ikke oppfyller kravet. Klager har pekt på at Medier24 er et bransjenettsted som kun dekker medier og retter seg mot ansatte i mediebransjen, mens Samtiden ikke henvender seg til en spesiell yrkesgruppe. Klager mener også at kultur er langt bredere enn medier. Bredden fanges imidlertid ikke opp når alt puttes i båsen kultur. Klager mener også at det er en større bredde i Samtidens kulturdekning enn i dekningen av mediebransjen i Medier24. Klager er kritisk til at en artikkel som omhandler medier kan få politiske emner som underkategori, mens en bok som tar for seg et aktuelt politisk emne ikke får det. Klager er også kritisk til at medieartikler defineres bredt og som samfunn, mens kulturartikler defineres smalt, som kultur og i en rekke tilfeller som underholdning. I Medietilsynets vurdering er kultur ikke samfunnsrelevant.
- (32) Klager mener videre at det er misvisende å vurdere Samtiden til en publikasjon med «populærkultur og underholdningsstoff» som det dominerende innhold. Siden Samtiden ble etablert i 1890 har litteratur i et samfunnsmessig perspektiv vært sentralt. Klager viderefører den sterke forfattertradisjonen som har preget samfunnsengasjementet i Samtiden, gjennom Alf van der Hagens forfatterintervjuer på ca. 25 000 tegn, et par bokessay per måned på ca. 15 000 tegn og intervju med forfattere i serien «Derfor bok/Derfor roman» der 160 forfattere slipper til. Tilsynet vurderer ikke listen med 232 samfunnssaker som Samtiden har publisert. Tilsynet vurderer heller ikke de 58 dybdeartiklene som er publisert i Samtiden om aktuelle samfunnsemner som arkitekturopprøret, selvmord, våpen, fornuft og følelser i politikken, makt og penger i fotballen og kjønnsidentitet. Disse utgjør over 150 artikler med gjennomsnittlig lengde.
- (33) HVO skriver at en bok ikke kan tematiseres som noe annet enn kultur, og mener at klagers logikk tilsier at selv en svært smal utgivelse som kun publiserer artikler om nye Hollywood-filmer, ville bli målt til å ha en stor bredde. Klager mener dette er en logisk feilslutning. At en artikkel tar utgangspunkt i en film eller en bok, sier ikke noe om innholdet i artikkelen. Hvis den smale publikasjonen brukte Hollywood-filmene for å skrive om skuespillerne, sladder om deres liv, osv., så kan klager være enig med HVO. Hvis publikasjonen derimot brukte filmene til å belyse de problemene og samfunnsspørsmålene filmene tar opp så blir det hele annerledes. Poenget med «Derfor bok»-artiklene er ikke å lage underholdningsstoff om forfatterne og bøkene deres, men å belyse samfunnsspørsmål med utgangspunkt i boken de har skrevet. Det blir noe helt annet enn HVOs litt lettvinde karikatur.

- (34) Medietilsynet mener litteratur er for dominerende i forhold til Samtidens øvrige kulturdekning. Dette har klager begrunnet i at litteratur langt mer enn for eksempel kunst og musikk handler om samfunnet vi lever i. Og det er tiden og samfunnet klager vil belyse i Samtiden. Men klager vil flytte en del bok og litteratur over på nettstedet «Bokidag» slik at bøker ikke slår negativt ut på innholdsanalysen som tilsynet vil basere seg på.

Medietilsynets kommentarer:

- (35) Formålet med innholdsanalysen er å få et tilstrekkelig faktagrunnlag for å kunne ta stilling til om aktørene oppfyller vilkårene i forskriften. Denne metoden for innholdsanalyser har Medietilsynet brukt i mange år. Metoden benyttes for å avdekke om innholdsvilkårene for henholdsvis breddemediene og nisjemediene er oppfylt. HVO har i sin vurdering av bredde støttet seg på tre variabler. De to første er «hovedtema» og «viktig bitema». Den tredje er «temakategorier». De to første følger til en viss grad samfunnsområdet artikkelen skriver fra, mens den tredje følger funksjon sett opp mot formålet med forskriften. Dette er samme framgangsmåte som er brukt for andre nisjemidler som er undersøkt tidligere. Metoden sikrer dermed likebehandling og forutsigbarhet for søkerne.
- (36) Tilsynet ser funnene opp mot vilkårene i forskriften, og gjør en selvstendig vurdering av om vilkårene er oppfylt. Det er likevel slik at forskriften oppstiller en rekke vilkår som må være oppfylt, og disse gjelder for alle søkere uavhengig av publikasjonens egenart.

Klagers merknader:

- (37) Medietilsynet er opptatt av å forsvare en analyse som de hevder gir et objektivt svar på om en publikasjon tilfredsstiller kravene for produksjonstilskudd. Klager etterlyser en selvstendig vurdering fra tilsynets side framfor et forsvar for at en analyse gir det ene sanne bildet av hvordan lesere oppfatter en avis. Det er leserperspektiv som må legges til grunn, ikke en kategorisering av innholdet basert på påståtte objektive kriterier som gjelder både for dagsaviser og nisjemidler.
- (38) Medietilsynet innleder ingen dialog med klager før de trekker sin konklusjon. Det kunne hatt betydning om klager hadde fått anledning til å forklare seg først. Andre tilsyn gir en foreløpig vurdering og ber om kommentarer før konklusjonen trekkes. Medietilsynet konkluderer først, og dermed låses saken. Klager blir henvist til å klage, ikke forklare. Ingen av klagers merknader og forklaringer blir tatt hensyn til. Konklusjonen er trukket. Det er foretatt en analyse som er lik for alle, og det hevdes at det er objektive kriterier som legges til grunn. En analyse har sin verdi. Problemet er at klager ikke ser spor av den selvstendige vurderingen tilsynet gjør i ettertid.

Medieklagenemndas vurdering:

- (39) Saken gjelder klage 30. oktober 2024 over Medietilsynets avslag 15. oktober 2024 på søknad om produksjonstilskudd for avisen Samtiden for tilskuddsåret 2024. Klagen er fremsatt rettidig, jf. forvaltningsloven § 29 første ledd.
- (40) Fra og med tilskuddsåret 2023 reguleres produksjonstilskuddsordningen for nyhets- og aktualitetsmedier av forskrift 8. desember 2022 nr. 2117 om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier (heretter forskriften eller produksjonstilskuddsforskriften 2023), som trådte i kraft 1. januar 2023. Forskriften erstatter forskrift av 25. mars 2014 nr. 332 (heretter produksjonstilskuddsforskriften 2014), og er hjemlet i lov 18. desember 2020 nr. 153 om økonomisk støtte til mediene (heretter mediestøtteloven).

- (41) Forskriften §§ 5 til 9 inneholder kumulative vilkår for produksjonstilskudd. I tillegg oppstiller forskriften § 3 bokstav k særlige krav til nasjonale nisjemedier. Medietilsynets avslag på søknaden fra Samtiden AS er begrunnet i at tilsynet har vurdert at Samtiden ikke oppfyller breddekravet for nasjonale nisjemedier i forskriften § 3 bokstav k andre setning, jf. forskriften § 5 fjerde ledd.
- (42) De sentrale spørsmålet i saken er dermed om Samtiden oppfyller breddekravet for nasjonale nisjemedier i forskriften § 3 bokstav k, jf. § 5 fjerde ledd.
- (43) Det generelle breddekravet i forskriften § 5 første ledd bokstav c gjelder ikke for nasjonale nisjemedier, jf. § 5 fjerde ledd. For nasjonale nisjemedier gjelder et eget breddekrav i forskriften § 3 bokstav k andre setning. Dette er også klart forutsatt i høringsnotatet som ligger til grunn for produksjonsforskriften 2023 (Forslag til ny forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier, datert 7. april 2022 (heretter høringsnotatet 2022)) på side 15 og 16. Bestemmelsen lyder:

«§ 3. Definisjoner

I denne forskriften menes med

[,,]

k. nasjonalt nisjemedium: nummertomedium som har minst 200 av abonnementstallet fordelt på minimum fem av landets fylker og minst 25 prosent av abonnementstallet utenfor utgiverfylket. Nasjonale nisjemedier har et bredt innhold om politikk, økonomi eller samfunnsliv, men er smalere i sin innholdsprofil enn øvrige nyhets- og aktualitetsmedier.»

- (44) Etter produksjonstilskuddsforskriften 2014 § 3 første ledd nr. 2 ble det i forvaltningspraksis (både i tilsynets og nemndas praksis) lagt til grunn at breddekravet inneholdt både et krav om sjangerspredning og et krav om tematisk bredde, jf. blant annet sak 2020/0268 (Bakkar og Berg) premiss 72. I nemndas praksis var dette forankret henholdsvis i ordlyden «et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff» og «et bredt tilbud [...] fra ulike samfunnsområder».
- (45) Medietilsynet har i vedtaket lagt til grunn at Samtiden oppfyller forskriftens krav om sjangersammensetning, også omtalt som kravet til sjangerspredning eller sjangerbredde. Tilsynet har hjemlet dette kravet i forskriften § 5 første ledd bokstav b. Selv om denne vurderingen ikke er påklaget, og ikke er gjenstand for klagebehandlingen vil Medieklagenemnda likevel bemerke at nemnda er uenig i at et krav om sjangerspredning for nasjonale nisjemedier kan forankres i forskriften § 5 første ledd bokstav b. Et krav om sjangerspredning for slike medier må forankres i breddekravet i forskriften § 3 bokstav k. Nemnda viser til den nærmere vurderingen av dette i nemndas avgjørelse i sak 2024/1034 (Shifter Media AS), se premissene 83-95.
- (46) Medieklagenemnda går så over til å vurdere om Samtiden oppfyller forskriftens krav om tematisk bredde.
- (47) Etter sin ordlyd forutsetter § 3 bokstav k andre setning at nasjonale nisjemedier «har et bredt innhold om politikk, økonomi eller samfunnsliv, men er smalere i sin innholdsprofil enn øvrige nyhets- og aktualitetsmedier». Formuleringen gir i seg selv svært begrenset veiledning. Den sier bare det helt åpenbare. Dersom nisjemedier først skal kunne være

omfattet av støtteordningen, kan det ikke kreves at de har den samme tematiske spredning som kreves for de allmenne nyhets- og aktualitetsmediene.

- (48) Departementet har gått noe nærmere inn på innholdet i breddekravet for nasjonale nisjemedier i høringsnotatet 2022 på side 16:

«Definisjonen av et nasjonalt nisjemedium inkluderer også et eget breddekrav for disse mediene. De må inneholde et bredt tilbud til allmennheten av nyhets-, aktualitets- og debattstoff om politikk, økonomi eller samfunnsliv. Dekningen av nyheter, aktualiteter og debatt innenfor disse områdene anses som særlig viktige for å gi befolkningen informasjon og kunnskap som er nødvendig for demokratisk deltakelse. Ordlyden omfatter publikasjoner som dekker en næring eller en bransje, forutsatt at publikasjonens journalistiske dekning er innrettet på et allment publikum, og ikke mot et snevrere interessefellesskap, som for eksempel fag- eller bransjefellesskap. Med dette menes ikke at innholdet må være rettet mot eller være relevant for alle og enhver, men at innholdet må være forståelig for den allmenne borger og ha offentlig interesse utenfor den smale nisjen/bransjen publikasjonen skriver om og for. Begrepet samfunnsliv er etter sin ordlyd vidt, men i forskriftens forstand gjelder begrepet den journalistiske dekningen av ulike samfunnsområder som offentlig anliggende, det vil si at sakene angår samfunnet som et fellesskap.»

- (49) Slik nemnda leser dette, er breddekravet grunnleggende annerledes for nasjonale nisjemedier enn for de allmenne nyhets- og aktualitetsmediene, og det synes i første rekke å være knyttet til bredde i sjangerspredning. Departementet gir elles uttrykk for at breddekravet kan være oppfylt selv om mediet skriver om og for en smal nisje/bransje. Det sentrale vurderingstemaet – slik departementet formulerer det – er om innholdet er forståelig for den allmenne borger, og om det har offentlig interesse utenfor den smale nisjen/bransjen. Siden ordlyden i bestemmelsen i seg selv ikke er egnet til å kaste særlig lys over hvordan breddekravet for nasjonale nisjemedier skal tolkes, vil uttalelsene i høringsnotatet måtte tillegges atskillig vekt.
- (50) Medietilsynet har vurdert at Samtiden dekker kulturfeltet, og at dette er et støtteberettiget under begrepet «samfunnsliv» etter forskriften § 3 bokstav k. Det er imidlertid tilsynets vurdering at Samtiden ikke har tilstrekkelig bredt innhold om kultur, og dermed dekker sin nisje smalt. Tilsynet har basert sin vurdering på resultatene fra HVOs innholdsanalyse.
- (51) Medieklagenemnda går så over til å vurdere klagers ulike anførsler knyttet til metoden som HVO har lagt til grunn for innholdsanalysen av Samtiden.
- (52) Klager er for det første kritisk til at innholdsanalysen er foretatt på grunnlag av et utvalg som ikke kun baserer seg på Samtidens egenproduserte saker, men også NTB-saker, sitatsaker og lett bearbejdede pressemeldinger. Klager mener at dersom kun egenproduserte artikler ble analysert, ville dette gitt et helt annet resultat enn det tilfeldige utvalget der ikke-prioriterte og ikke-støtteberettigede artikler utgjør hovedtyngden. Til dette har Medietilsynet kommentert at dersom kun det egenproduserte innholdet skulle legges til grunn for innholdsanalysen, ville dette gitt et feilaktig bilde av publikasjonens innhold. For Samtiden ville da over 1 000 saker som er publisert i 2023 ikke vært gjenstand for innholdsvurdering. Tilsynet har videre vist til at det er et redaksjonelt valg å publisere byråstoff, pressemeldinger og annet innhold som ikke er bearbejdet på samme måte som det egenproduserte. Tilsynet mener at når slikt innhold publiseres, er det med på å belyse publikasjonens journalistiske profil.

- (53) Medieklagenemnda er enig med tilsynet i at innholdsvurderingen av Samtiden som et utgangspunkt må bygge på det totale innholdet i Samtiden. Det er ikke holdepunkter i forskriften for at tilsynet kan avgrense sin vurdering til en bestemt type innhold. Tilsynet og HVO kan imidlertid ikke pålegges å vurdere alle artiklene som er publisert i det aktuelle mediet, men må kunne plukke ut et representativt utvalg. Nemnda har ikke innvendinger til den fremgangsmåten som er brukt for utvelgelsen av publiserte artikler, og mener derfor at utvalget er representativt.
- (54) For det andre er klager kritisk til at det ikke er foretatt en vekting mellom artiklene som inngår i innholdsanalysen, slik at korte og lett bearbeidede artikler som er enkle å produsere vurderes likt som lange, omfattende analyser som krever mye arbeid. HVO har opplyst at utvalget som er analysert er trukket tilfeldig av det som er overlevert fra Medietilsynet, uten at det er tatt hensyn til hvilken funksjon artiklene spiller, eller hvor gode, lange, eller representative artiklene er for Samtiden. HVO har lagt til grunn at dette er gjort i lys av forskriften som definerer egenprodusert stoff ut fra en bestemt mengde artikler. HVO erkjenner at denne fremgangsmåten gir et skjevt bilde av innsatsen til et nisjemedium med tidsskriftkarakter enn en typisk dagspresseredaksjon. HVO har imidlertid også gjennomført kvalitative vurderinger av stoffsammensetningen, og her peker HVO på en god del av de egenskapene ved Samtiden som klager mener ikke vises tilstrekkelig igjen i de kvantitative analysene. Medieklagenemnda anerkjenner klagers påpekning om at det er en svakhet ved kvantitative innholdsanalyser at det ikke er rom for en vekting av artikler etter andre kriterier. HVO har imidlertid også foretatt en kvalitativ analyse av et mindre utvalg artikler i Samtiden, og denne analysen er egnet til å belyse innholdet ytterligere. Når resultatene fra den kvantitative og kvalitative analysen sammenholdes, er det nemndas vurdering at dette er egnet til å gi et tilstrekkelig presist bilde av innholdet i publikasjonen.
- (55) Til sist er klager kritisk til den metoden som er brukt for å kartlegge den tematiske bredden i utvalget av publiserte artikler i Samtiden.
- (56) Medieklagenemnda forstår opplysningene i saken slik at HVO har kartlagt bredden i Samtiden med utgangspunkt i de samme 11 temakategorier som er utviklet for å kartlegge bredden i de allmenne nyhets- og aktualitetsmediene. Medietilsynet har i innstillingen til nemnda fremholdt at innholdsanalysen gir et godt bilde på stoffbredden også i nisjemedier, og har vist til at stoffets tematiske sammensetning i variabelen «temakategorier» indikerer hvorvidt det overordnede formålet med produksjonstilskuddet kan sies å være oppfylt, altså at stoffet må være demokratisk relevant og ha allmennhetens interesse. Klager mener på sin side at denne fremgangsmåten er misvisende: Bredden i Samtidens nisje fanges ikke opp, og det gjør heller ikke profilen/egenarten i Samtiden som er sammenhengen mellom kunst, kulturuttrykk og samfunn.
- (57) Nemnda er ikke enig med tilsynet i at den fremgangsmåten som benyttes for å kartlegge bredden i de allmenne nyhets- og aktualitetsmediene – å analysere det publiserte stoffet med utgangspunkt i 11 temakategorier – kan brukes for å kartlegge om vilkårene i § 3 bokstav k er oppfylt. Bakgrunnen for å innlemme nasjonale nisjemedier i tilskuddsordningen var begrunnet i «funksjonen slike medier har for å bidra til mediemangfoldet og samfunnsdebatten innenfor sitt samfunnsområde. Analyser av innholdet i nasjonale nisjemedier viser at disse mediene bidrar til innholdsmangfold ved å løfte temaer, vinklinger og perspektiver som de mer allment orienterte nasjonale mediene i mindre grad dekker», jf. høringsnotatet 2022 s. 15-16.

- (58) Som nemnda allerede har påpekt i premiss 49 ovenfor, vil vurderingstemaet i § 3 bokstav k andre setning måtte være om innholdet er forståelig for den allmenne borger, og om det har offentlig interesse utenfor den smale nisjen/bransjen. Med andre ord, om innholdet er demokratisk relevant. De allmenne nyhets- og aktualitetsmedienes viktige demokratiske funksjon ligger blant annet i at de dekker bredt en rekke tematiske områder som er av betydning for samfunnsstyringen. Nisjemedienes demokratiske funksjon derimot, ligger ikke i bred dekning av flere tematiske områder, men at de går i dybden innenfor sin nisje og på den måten supplerer de allmenne nyhets- og aktualitetsmedienes dekning. HVO har opplyst at 91 prosent av Samtidens artikler med hovedtema «kunst, kultur» er kategorisert under temakategorien «kunst, kultur og litteratur». Begrunnelsen for dette er at artikler om kunst og kunstuttrykk ikke kategoriseres etter det tematiske innholdet i kunsten. Slik HVO har beskrevet metoden for innholdsanalysen av nisjemedier, er det nemndas vurdering at nisjemedier som skriver om kunstuttrykk og hvordan disse belyser samfunnsrelevante tema, aldri vil kunne være støtteberettiget etter forskriften § 3 bokstav k. Medieklagenemnda mener at en slik vurdering av et nasjonalt nisjemedium taper av syne det overordnede spørsmålet, nemlig om innholdet er demokratisk relevant.
- (59) Det ligger også i nisjemedienes natur at de vil være svært forskjellige fra hverandre, og vil dekke ulike samfunnsområder. Denne variasjonen i seg selv tilsier at analysemetoder som er utviklet med tanke på å kartlegge vesentlige sider ved innholdet i de allmenne nyhets- og aktualitetsmediene – som tross alt har betydelige fellestrekk – ikke vil være særlig egnet til å bringe på det rene om nasjonale nisjemedier oppfyller vilkårene i § 3 bokstav k.
- (60) Etter dette har Medieklagenemnda kommet til at Medietilsynets vedtak i saken lider av rettsanvendelsesfeil. Vedtaket må derfor oppheves.
- (61) Medieklagenemnda vil for ordens skyld presisere at nemnda ikke har tatt stilling til om Samtiden oppfyller vilkårene i § 3 bokstav k andre setning. For øvrig vil nemnda understreke at HVOs innholdsanalyser må begrenses til en beskrivelse av innholdet i det aktuelle mediet i tråd med rettslig relevante vurderingstema, kriterier og variabler. Det skal ikke være en del av utredningsmandatet å trekke konklusjoner om forskriftens vilkår er oppfylt. Det er Medietilsynets jobb. Dette er også påpekt av nemnda i sak 2020/0268 (Bakkar og Berg) premiss 65.

Konklusjon:

På denne bakgrunn treffer Medieklagenemnda følgende

vedtak:

Klagen tas til følge. Medietilsynets vedtak 15. oktober 2024 om avslag på søknad om produksjonstilskudd til Samtiden AS for avisen Samtiden oppheves. Saken sendes tilbake til Medietilsynet for ny behandling.

Vedtaket kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Etter forvaltningsloven § 36 kan en part kreve dekket vesentlige sakskostnader som har vært nødvendige for å få endret et vedtak til gunst for parten. Eventuelt krav om dekning av sakskostnader må settes fram senest 3 uker etter at melding om klageinstansens vedtak er

kommet fram til parten. Kravet sendes til Medieklagenemnda v/Klagenemndssekretariatet, med mindre Medietilsynet har fattet nytt vedtak i saken, jf. § 36 tredje ledd.

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur